

УДК 37.018.1:364.632

Інга Ігорівна НАРСІА,

студентка 1 курсу факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Вікторія Іванівна ФИЛИПСЬКА,

*старший викладач кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін факультету № 6 Харківського національного
університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук*

ПРОФІЛАКТИКА НАСИЛЬСТВА ЩОДО ДІТЕЙ

Соціально-педагогічна робота з профілактики насильства щодо дітей – це різновид соціально-педагогічної діяльності, що здійснюється рядом уповноважених структур, спрямований на попередження, усунення та подолання чинників ризику виникнення насильства щодо дітей; раннє виявлення насильства; організацію системи заходів, спрямованих на надання допомоги дитині, яка постраждала від насильства, а також на роботу із агресором з метою недопущення повторних випадків насильства [1].

Соціально-педагогічна робота з профілактики насильства щодо дітей включає в себе первинну, вторинну та третинну профілактику насильства щодо дітей.

Первинна профілактика насильства щодо дітей – це сукупність заходів, спрямованих на попередження розвитку чинників ризику виникнення насильства щодо дітей; формування в суспільстві ненасильницького світогляду, культури толерантності та чуйності (у тому числі – гендерної); неприйняття насильницької моделі виховання дітей та насильницьких стосунків між людьми загалом. Інструментом первинної профілактики можуть бути превентивні програми різного рівня. Основні завдання первинної профілактики насильства щодо дітей: розроблення та впровадження освітніх та просвітницьких програм з метою змінення соціальних і культурних моделей відповідальної, ненасильницької поведінки чоловіків і жінок (дітей та дорослих); широке впровадження програм підготовки молоді до сімейного життя.

Вторинна профілактика насильства щодо дітей – це сукупність заходів, спрямована на раннє виявлення ситуацій

підвищеного ризику виникнення насильства щодо дітей; виявлення, усунення та подолання чинників, які сприяють скоєнню насильства щодо дитини конкретними особами. Основні завдання вторинної профілактики насильства щодо дітей: розроблення та впровадження системи раннього виявлення ситуацій підвищеного ризику виникнення насильства щодо дитини; виявлення та нейтралізація чинників, які сприяють скоєнню насильства щодо дитини конкретними особами; підтримка сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах, організація їх соціального супроводу.

Третинна профілактика насильства щодо дітей – це сукупність засобів втручання у тих ситуаціях, коли насильство щодо дитини вже здійснено, та спрямованих на недопущення рецидиву, реабілітацію дитини, яка зазнала насильства, та роботу з агресором. Основні завдання третинної профілактики насильства щодо дітей: кризове втручання та вилучення дитини із ситуації насильства; надання комплексної допомоги дитині, яка зазнала насильства, та її сім'ї; розроблення та забезпечення ефективного функціонування реабілітаційних програм для дітей, які зазнали насильства.

В Україні законодавчо визначена система установ та організацій, на які покладається захист дітей від насильства та здійснення профілактики цього явища. органи внутрішніх справ (насамперед – кримінальна міліція у справах – дітей); органи та заклади освіти; органи та заклади охорони здоров'я; – управління (відділи) у справах сім'ї, молоді та спорту; центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; притулок для дітей та центр соціально-психологічної реабілітації дітей; Всеукраїнська дитяча лінія та система телефонів довіри [2].

На нашу думку, одним із основних методів запобігання насильства над дітьми є, насамперед, робота вчителів з дітьми. Органам управління освітою слід посилити персональну відповідальність керівників дошкільних навчальних закладів за дотриманням працівниками професійної етики і негайно приймати рішення щодо звільнення осіб, що проявляють фізичне або психологічне насильство по відношенню до дітей [3].

Отже, попередити та подолати проблему насильства щодо дітей можна лише за умови комплексного міжвідомчого підходу, що передбачає тісну взаємодію спеціалістів різних установ у досягненні спільної мети – захисту прав дитини.

Також слід розглянути й методи запобігання експлуатації дітей, серед яких є такі: звільнення дітей від виконання виснажливих і небезпечних видів робіт; суспільні настанови, пов'язані з цією проблемою, повинні змінитися, пройшовши шлях від припустимості використання праці дітей до готовності боротися з цим явищем; тимчасові заходи, що захищають дітей, мають бути пов'язані з конкретними довгостроковими діями, спрямованими на звільнення їх від виконання небезпечних робіт [4, с. 17].

В Україні законодавчо визначена система захисту дітей від насильства та здійснення профілактики цього явища: стаття 23 Закону України «Про Національну поліцію», стаття 5 Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей», стаття 10 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Положення про Національну поліцію, Інструкція з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України.

Основними завданнями підрозділів ювенальної превенції є: профілактична діяльність, спрямована на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, вжиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення; ведення профілактичного обліку дітей, схильних до вчинення правопорушень та проведення із ними заходів індивідуальної профілактики; участь в установленні місцезнаходження дитини в разі її безвісного зникнення чи отриманні даних для цього в межах кримінального провадження, відкритого за фактом її безвісного зникнення; вжиття заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них, а також жорстокому поводженню з дітьми; вжиття заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, у тому числі здійснення поліцейського піклування щодо неповнолітніх осіб; провадження діяльності, пов'язаної із захистом права дитини на здобуття загальної середньої освіти [3].

Отже, формування особистості – це, як правило, початковий етап становлення особистісних властивостей людини. Тобто, один із найважливіших етапів в житті кожного. Переважно більша частина батьків намагаються зробити все можливе і неможливе для того, щоб їхня дитина була щасливою.

Але існують і виключення. Деякі батьки або родичі стають не опорою та підтримкою для дітей, а ворогами. Саме така проблема спіткає наше сучасне суспільство. Не лише підрозділи ювенальної превенції, а й кожен з нас повинен намагатися знайти вихід із цієї ситуації щоб допомогти правильному розвитку нового покоління – майбутнього нашої держави.

Список бібліографічних посилань

1. Жебровський Б. М. Омеляненко Н. В. Зупинити насили над дітьми – справа нашої професійної гідності // Розвиток дитини : сайт. URL: <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/34087/> (дата звернення: 21.11.18)

2. Журавель Т. В. Соціально-педагогічна робота з профілактики насильства щодо дітей // Соціальна педагогіка : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Безпалько ; авт. кол.: О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, Т. Г. Веретенко та ін. Київ : Академвидав, 2013. С. 197–209.

3. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України : наказ МВС України від 19.12.2017 № 1044 // Ліга:Закон : правовий портал. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE32138.html (дата звернення: 21.11.18)

4. Петрашук О. П. Боротьба проти використання праці дітей // Харківська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 140 Харківської міської ради Харківської області : сайт. URL: <http://www.school140.edu.kh.ua/Files/download> (дата звернення: 21.11.18)

Одержано 24.11.2018

